

Helsingborg Independent Living (HIL)

Södergatan 41

252 25 Helsingborg

YTTRANDE

2009-01- 26

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

Betänkandet SOU 2008:77 Ny lag om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning

---

Sammanfattning

Avsnitt 1

- De legala företrädarnas roll framhålls.

Avsnitt 2

- Vi understryker vad som sägs i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken "Personer med funktionsnedsättningar skall kunna leva som andra medborgare i samhället".
- Vi understryker att den resurs som personer med funktionsnedsättningar utgör tas dåligt tillvara inte minst i arbetslivet

Avsnitt 3

- Kommunala utjämningsystemet är bra men måste kontrolleras så att det används på rätt sätt
- Vi anser att samverkan med handikapporganisationerna skall förbättras. Lagen bör skärpas så att sådan samverkan alltid måste ske innan kommunerna utfärdar generella föreskrifter eller beslutar i frågor av större betydelse.
- Betydelsen av brukarstödsprojekt bör uppmärksammas.

- Vi anser att utredningen "gått vilse" när man å ena sidan konstaterar att kostnadsutvecklingen beträffande LSS varit naturlig, å den andra lägger fram flera förslag i syfte att dra ner på kostnaderna.
- Utredningen borde ha utrett vilka samhällsekonomiska konsekvenser olika åtgärder på handikappområdet kan tänkas medföra på närliggande områden (hälso- och sjukvård, socialförsäkring socialtjänst och arbetsmarknad)
- Det stora antalet överklagningar tyder på behov av preciseringar i lagen.
- Personalsituationen är generellt bättre i kooperativen än i kommunerna.

Avsnitt 4

- Behövliga tillämpningsföreskrifter till LSS bör i första hand utfärdas av Regeringen
- Staten bör överta huvudmannskapet för insatsen personlig assistans. Kommunerna bör ansvara för övriga LSS-insatser (exklusive insatsen särskilt expertstöd)
- Tvångsåtgärder mot brukarna bör inte få förekomma utom i rena nödsituationer.
- Förslaget om att förstärka den enskildes ställning i rättsprocessen tillstyrks. Rätt till närvaro bör även omfatta omprövningsärenden.

Avsnitt 5

- Kommunerna bör ha en skyldighet att anordna personlig assistans.
- Det statliga huvudmannskapet för personlig assistans bör vara tydligt.
- Någon ny myndighet för personlig assistans bör inte inrättas.
- Föreningen instämmer i vad som sägs i utredningen om likvärdighet, kvalitet och valfrihet.

- Avgränsningen mot äldreomsorgen bör utredas. Möjlighet bör finnas att i särskilda fall beviljas LSS-insatser samt att utöka dessa även efter 65 års ålder.

Avsnitt 6

- Den nuvarande kostnadsnivån för personlig assistans kan försvaras med hänsyn till de stora behoven och insatsens kvalitet. Den är vidare kostnadseffektiv jämfört med tillgängliga alternativ.

Denna inställning bör vara vägledande vid utformningen av den nya LSS-lagen

- Kostnadsutvecklingen får inte innebära att man i ren panik ”slår till bromsarna” Kostnadsutvecklingen beror i flera fall på ändringar som statsmakterna genomfört efter lagens ikraftträdande. Kostnaderna var från början också klart underskattade. Man behöver inte räkna med några större förändringar beträffande kostnadsnivån framöver,
- Behovsprövningen bör inte avse en representativ del av den tidsperiod som beslutet om assistans avser. Kan dock detta accepteras för de grundläggande behoven om prövningen görs på ett rimligt och realistiskt sätt. För övriga behov gör detta beräknings sätt det omöjligt eller i varje fall mycket svårt att ägna sig åt aktiviteter som inte i förväg är kända och planerade. Modell B bör användas vid behovsprövningen. Vid omprövning av beslut bör man utgå från tidigare tidsberäkning.
- Införandet av ett golv för personlig assistans avstyrks. Alternativt kan man ha två olika tidsgränser, ett för rätt till assistans för grundläggande behov och ett för övriga behov.
- Det grundläggande behovet som avser annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade bör inte tas bort.
- Det grundläggande behovet hjälp med att kommunicera med andra bör utvidgas till att också avse det fall när brukaren visserligen kan tala men v – på grund av utvecklingsstörning m.m. - inte själv förstår innebörden eller konsekvensen av vad han säger eller ger uttryck för.

- Rätten till assistans för vuxna som endast har behov av assistans för de grundläggande behoven bör kvarstå
- Behovet av dubbel assistans vid vistelse utomhus och på resor kvarstår
- Förslaget om förlängning av tiden för assistans vid sjukhusvistelse välkomnas.
- Försäkringskassan bör svara för prövning av ansökningar om tillfällig utökning av assistansen om det sker utan administrativt krångel och en minimering av handläggningstiden.
- Vi understryker vikten av att personer med funktionsnedsättning kan få och behålla ett arbete.
- Utredningens förslag om förändrat ersättningssystem med uppdelning med uppdelning av ersättningen mellan tid på dagtid och på obekvämtid kan accepteras. Ersättningen för övriga kostnader bör däremot ersättas på samma sätt som lönekostnader, i varje fall delvis, eftersom en mycket stor del av dessa kostnader utgör lönekostnader till kanslipersonal m.fl.
- En förlängning av avräkningsperioden, då helst till ett år, är önskvärd.
- Förslaget om tillståndskrav för de privata assistansanordnarna tillstyrks liksom förslaget till kompetenskrav, särskilt behovet av vandelprovning. Samma kompetenskrav bör ställas på kommunernas assistansverksamhet, vilket bör kontrolleras av länsstyrelserna.
- Det är inte tillfredställande att Försäkringskassan får ett alltför stort tolkningsutrymme vid tillämpningen av LSS-lagen Tillämpningsföreskrifter till lagen bör i första hand utfärdas av Regeringen eller möjligen av Socialstyrelsen.

Avsnitt 7

- Var ansvaret för råd o stöd skall ligga bör entydigt fastställas.
- Socialstyrelsens arbete med kvalitetsindikationer bör fortsätta och bedrivas förutsättningslöst.

- Personer med funktionsnedsättning bör slippa att betala för gemensamhetsutrymmen.
- Även personer med psykisk funktionsnedsättning bör få tillgång till daglig verksamhet .
- Föreningen anser det ytters angeläget att personer med såväl fysiska som psykiska funktionsnedsättningar bereds möjlighet till sysselsättning som uppfattas som meningsfull och attraktiv. Den skall vara individualiserad, utåtvecklande och framåtsyftande. Det bör åligga kommunerna att här gå i bräschen och se till att den resurs som personer med funktionsnedsättning utgör tas till vara.
- Vikten av personligt stöd och individuell planering understryks, detta särskilt för barn och ungdomar.

Avsnitt 8

- För den enskilde är det främst de ekonomiska effekterna av den nedskärning av antalet assistanstimmar som kommer att upplevas som negativ. För vissa brukare gäller detsamma på grund av borttagandet av det femte grundläggande behovet samt uppdelningen av ersättningen beroende på under vilken del av dygnet den utförs.
- För de enskilda assistansanordnarna är främst sänkningen av påslaget för administration som på ett negativt sätt påverkar möjligheterna att bedriva ett arbete med högt ställa kvalitetskrav.

Författningsförslag

Författningsförslagen kommenteras i förekommande fall nedan, i direkt anslutning till de avsnitt där de olika frågorna behandlas.

Avsnitt 1 (Uppdrag och arbetsätt)

I anslutning till vad som sägs på sid. 112 vill föreningen understryka vikten och betydelsen av den roll som de legala företrädarna har i kontakten med myndigheter och organisationer. Framför allt gäller detta företrädare för personer med psykiska funktionsnedsättningar. De legala företrädarna är utan tvivel oftast de som känner de berörda personerna allra bäst.

Avsnitt 2 (Bakgrund)

Vad som sägs på sid. 127 ff om den nationella handlingsplanen för handikapppolitiken kan inte nog understrykas. Personer med funktionsnedsättning måste utan inskränkningar ges möjlighet att *leva som andra medborgare i samhället*. Tyvärr har utredningen i betänkandet – uppenbarligen av ekonomiska skäl - lagt fram förslag som gör att denna målsättning i mindre grad än i nu gällande lag kan uppnås. Vi återkommer till detta längre fram i detta yttrande.

Vi vill i anslutning till vad som sägs på sid 131-132 peka på att den resurs som personer med funktionsnedsättning utgör mycket dåligt tas tillvara icke minst i arbetslivet. Att se till att dessa personer var och en efter sin förmåga får möjlighet till meningsfull sysselsättning framstår som ytterst angeläget såväl för samhället i stort som för de enskilda individerna. Här måste vi konstatera att mycket återstår att göra. Här har man lyckats betydligt bättre i många andra länder. Notera även vad som sägs på s. 134 om independent living-rörelsen där ”den som har personlig assistans ska använda insatsen för en viss grad av aktivitet i t.ex. arbetslivet”.

Avsnitt 3 (Huvuddrag i utvecklingen av LSS och LASS sedan 1994)

På s. 141 noteras att variationerna inom landet är betydande när det gäller beslut om stöd- och serviceinsatser enligt LSS. Detta är givetvis inte tillfredsställande men samtidigt är det väsentligt att framhålla att den lägsta nivån inte bör vara vägledande när det gäller att fastställa på vilken nivå insatserna bör ligga.

Föreningen anser att det kommunala utjämningsystemet är bra för att jämna ut skillnaden i kostnaderna för LSS mellan kommunerna. Samtidigt kan vi konstatera att vissa kommuner medvetet försöker minimera kostnaderna för LSS och därigenom undandrar vissa medborgarna i kommunen det stöd och den service som de är berättigade till, samtidigt som stora belopp – upp till mångmiljonbelopp – betalas till andra kommuner genom utjämningsystemet. Följden kan bli att man på andra håll i vissa kommuner medvetet försöker hålla ner kostnaderna för SOL-insatser och i stället beviljar stöd enligt LSS. Det är viktigt att ansvariga statliga myndigheter kontrollerar att utjämningsystemet verkligen används på ett riktigt sätt.

Behovet att upprätta en individuell plan (jfr s. 146) är särskilt viktigt för personer med utvecklingsstörning samt för barn och ungdomar. Dessa grupper av brukare kan därigenom själva och med hjälp av sina legala företrädare få bättre möjligheter att påverka innehållet i de insatser som ges. Det ger också den enskilde en god möjlighet att få sina samordnade insatser bättre strukturerade för att på så sätt få en överblick över vilket stöd som faktiskt ges och vilken instans som är huvudman för detta.

Av tabellen på s.147 framgår att andelen kommuner som systematiskt samverkar med handikapporganisationerna är mindre än 50 % .För att få en förbättring till stånd kan det ifrågasättas om inte skrivningen i 2 kap.5 § p.6 i lagförslaget borde skärpas på så sätt att sådan samverkan alltid måste ske, exempelvis när kommunen avser att utfärda generella föreskrifter om LSS-insatser eller i övrigt beslutar i frågor av större betydelse för personer med funktionsnedsättning.

Av redovisningen sid 148-149 framgår att kommunala föreskrifter i den utsträckning de förekommer ofta har till syfte att begränsa rätten till insatser. För detta uttalande har vi stöd av länsstyrelsens granskning av de kommunala riktlinjerna 2007 "riktlinjer till hjälp eller stjälp". Att så är fallet inger betänkligheter. En strävan bör vara att den nya lagstiftningen bör vara så pass tydlig att behovet av kommunala riktlinjer försvinner.

Föreningen vill i anslutning till vad som sägs på s.162 uppmärksamma de brukarstödsprojekt som startats på olika håll i landet och som varit till mycket stor hjälp när det gäller att stödja personer med invandrarbakgrund eller äldre personer som ofta har svårigheter att komma till tals med myndigheterna. Ett sådant projekt drivs sedan några år tillbaka i Helsingborg genom handikappföreningarnas samarbetsorganisation (DHS). Enligt vad föreningen kunnat konstatera har detta projekt gjort stor nytta både när det gäller information och som direkt hjälp i konkreta ärenden vid kontakt med berörda myndigheter.

Kostnadsutvecklingen när det gäller LSS berörs på flera olika ställen i betänkandet. Här verkar det som utredningen "gått vilse". Man konstaterar nämligen att *kostnadsökningen varit naturlig mot bakgrund av lagstiftningen och dess intentioner* (s. 373), samtidigt som man lägger fram en rad olika

förslag som har till syfte att dra ner på kostnaderna. Följden av dessa förslag blir därför att man fortsättningsvis inte kommer att kunna leva upp till den målsättning för handikappolitiken som Riksdagen tidigare ställt sig bakom. Föreningen vill här särskilt peka på den bantning av antalet assistanstimmar som blir en följd av de förslag om en enhetlig modell för bedömning av behov motsvarande 700 miljoner per år som utredningen lägger fram (se tabell på s. 710) Resultatet, om detta förslag genomförs, kan nämligen endast bli ett: att många av de personer med stora funktionsnedsättningar, som idag har stöd genom personlig assistans, får klart sämre levnadsvillkor.

Föreningen kan i detta sammanhang inte underlåta att peka på de samhällsekonomiska konsekvenser som i förbigående berörs på s. 192. Man kan verkligen fråga sig varför utredningen – som ju har haft mycket god tid på sig när det gäller det här utredningsuppdraget - inte bemödat sig att i varje fall på en övergripande nivå försökt göra en djupare analys av konsekvenserna på samhället i övrigt som olika åtgärder på handikappområdet kan tänkas medföra, inte minst när det gäller kostnadsfördelningen mellan olika delar av närliggande rättsområden (hälso- och sjukvård, socialförsäkring, socialtjänst och arbetsmarknad).

Föreningen återkommer närmare i det följande med synpunkter på de olika förslag som läggs fram av utredningen i kostnadsbesparande syfte.

När det gäller frågan om ej verkställda beslut (s. 199-200) är det vår förhoppning att den möjlighet till sanktionsavgifter som nu finns kommer att leda till en bättre tingens ordning.

Av det stora antalet överklagningar när det gäller LSS och LASS (tabell 3.18 s. 203) som leder till ändring – och då endast i första instans – kan man otvivelaktigt dra den slutsats som görs på sid. 203, nämligen behovet av preciseringar i lagen och andra åtgärder som leder till en mer likformig tillämpning av den här aktuella lagstiftningen.

Personalfrågorna behandlas i avsnitt 3.5. Enligt vår uppfattning är personalsituationen vad gäller de personliga assistenterna generellt bättre - t.ex. vad avser personalomsättning och utbildning - i kooperativen än i kommunerna. Lönenivån är dock generellt låg för denna personalgrupp som en

direkt följd av storleken på ersättningen ifrån staten i form av assistans-ersättning.

Avsnitt 4 (Rätten till stöd och service)

Föreningen vill starkt understryka vikten av att LSS skall vara utformad som en rättighetslag.

Det är angeläget att spelrummet för tolkning av lagreglerna i LSS inte blir alltför stort (jfr s. 237) eller att en praxis utbildas som står i strid med lagen eller dess förarbeten. Föreningen anser vidare att de myndigheter som under regeringen närmast har att tillämpa lagen endast i begränsad omfattning bemyndigas att utfärda tillämpningsföreskrifter. Behövliga tillämpnings- och handläggningsföreskrifter bör därför så långt möjligt utfärdas av regeringen.

LSS och SOL bör inte sammanföras i en gemensam lag. SOL bör å andra sidan ses över vilket utredningen också föreslår.

Föreningen tillstyrker utredningens förslag om att staten övertar huvudmannaskapet för insatsen personlig assistans och att kommunerna ansvarar för övriga LSS-insatser. Frågan om ansvaret för insatsen särskilt expertstöd enligt lagförslaget 4 kap. 1 § p.1 kommenteras längre fram i detta yttrande.

Föreningen delar utredningens uppfattning att några tvångsåtgärder självklart inte får förekomma från de personliga assistenterna mot den som beviljats assistans. Enligt vår erfarenhet kan – i det fall en besvärlig situation uppkommer – denna normalt lösas utan att några tvångsåtgärder behöver vidtas.

Från detta måste givetvis skiljas det fall då en assistent ingriper i en ren nödsituation för att hindra att någon, brukaren eller en annan person, skadas. Används i ett sådant sammanhang våld – som givetvis inte få gå längre än vad som behövs för att avvärja den omedelbara faran – är denna givetvis försvarbar och som sådan straffri enligt BrB 24 kap. 4 §.

Föreningen tillstyrker förslaget på s.254 att en analys görs i syfte att stärka den enskildes ställning vid handläggning av ärenden enligt LSS. Vi tillstyrker även ordalydelsen i 9 kap, 2 § i förslaget till ny LSS-lag om den enskildes rätt att få företräde inför nämnden i ärende som rör myndighetsutövning. Rätt till

företräde bör även gälla i samband med att ett ärende bli föremål för omprövning.

Avsnitt 5 (Huvudmannaskap för stöd och service)

Liksom för närvarande bör kommunerna ha en skyldighet att anordna personlig assistans i det fall den enskilde inte väljer annan anordnare.

Som tidigare berörts är det angeläget att det statliga huvudmannaskapet för personlig assistans blir tydligt så att inte någon risk föreligger för förskjutningar till personlig assistans från andra stödformer enligt LSS.

Föreningen anser inte att någon ny myndighet för LSS-insatser bör inrättas.

Föreningen instämmer i vad som sägs på s. 286-387 om likvärdighet, kvalitet och valfrihet.

Det finns enligt föreningens uppfattning anledning att närmare utreda vilka avgränsningar mot äldreomsorgen som bör göras och som en följd härav huruvida det inte i vissa fall borde vara möjligt att bevilja LSS-insatser även efter 65 års ålder. Vidare bör det i vissa speciella fall också vara möjligt att få utökade LSS-insatser efter det att den enskilde uppnått denna ålder.

Avsnitt 6 (Personlig assistans)

Föreningen vill här till en början instämma i vad utredningen anför på s. 405 nämligen att ” den personliga assistansens nuvarande kostnadsnivå kan försvaras med hänsyn till de stora behov som finns inom området och insatsens kvaliteter, som gör att insatsen i många fall är kostnadseffektiv jämfört med tillgängliga alternativ”.

Vi menar att den inställning som kommer till uttryck i detta uttalande bör vara vägledande vid utformningen av den nya LSS-lagen. Som vi närmare kommer att utveckla i det följande tycks man dock inte från utredningens sida fullt ut ha arbetat med denna målsättning för ögonen när man lagt sina konkreta förslag

Här bör även noteras vad utredningen säger om vad personliga assistansen betytt för de assistansberättigade, nämligen att den "präglats av en mycket hög uppskattning".

Vad gäller kostnadsutvecklingen kan vi konstatera att den kan inge viss oro men att detta inte får innebära att man i ren panik "slår till bromsarna" och genomför åtgärder som på sikt skulle innebära att vissa grupper helt skulle förlora möjligheten till personlig assistans och andra skulle få klara försämringar i förhållande till vad som nu gäller. Vi vill här peka på vad som konstateras på flera ställen i utredningen nämligen att kostnadsutvecklingen i flera fall beror på ändringar i lagstiftningen som statsmakterna genomfört efter det att den nuvarande LSS-lagen ursprungligen trädde i kraft. Vidare anser vi att man från början klart underskattade de behov av insatser som fanns ute i samhället och därmed vilka kostnader som reformen skulle medföra för staten och kommunerna. Som framhålls på sid 413 talar mycket för att behovet av insatser – och därmed kostnaderna - nu nått en nivå där man inte behöver räkna med några större förändringar framöver. Man kan således räkna med att kostnaderna framöver kommer att stabiliseras ungefär på nuvarande nivå bortsett från de automatiska förändringar som följer av prisutvecklingen i övrigt.

Föreningen vänder sig bestämt mot utredningens förslag att behovsprövningen skall avse en representativ del av den tidsperiod som beslutet om assistans avser. Att så sker när gäller att fastställa behov av assistans för de grundläggande behoven kan detta i och för sig accepteras under förutsättning att denna prövning görs på ett rimligt och realistiskt sätt med beaktande av den tid – inklusive viss spilltid - som det i verkligheten tar för de enskilde att sköta sin hygien, klä av och på sig, äta m.m.

Däremot är det enligt vår uppfattning helt omöjligt att använda samma beräkningssätt när det gäller övriga behov. Detta skulle innebära att den enskildes möjligheter till att ägna sig åt aktiviteter som inte i förväg är kända eller planerade skulle vara svåra att genomföra. Det finns exempelvis personer med assistans som förvärvsarbetar helt eller delvis och som inte har möjligheter att själva avgöra t.ex. när de måste göra en resa i tjänsten. Det finns andra som har uppdrag i föreningar, ägnar mycket tid åt handikappidrott,

eller ägnar sig åt andra aktiviteter där behovet av assistans är mycket svår att fastställa i förväg

Mot bakgrund av vad som här sägs anser föreningen att man vid beräkningen av erforderlig assistanstid för övriga behov också måste avsätta tid för aktiviteter som inte kan specificeras i detalj. Såvitt gäller personer som beviljats assistans enligt nu gällande lagstiftning bör man vid omprövning av beslut utgå från den tidigare tidsberäkningen och endast undersöka om det skett några väsentliga förändringar jämfört med tidigare. Vad som sägs här innebär att föreningen anser att modell B, som beskrivs på s. 452, bör användas vid behovsprövningen.

Som ytterligare skäl för att använda modell B är att man i annat fall måste räkna med ett betydligt större antal ansökningar om tillfällig utökning av assistanstiden med ty åtföljande administrativt merarbete för Försäkringskassan.

Föreningen avstyrker att ett golv införs för rätt till personlig assistans innebärande att endast den som har behov av i genomsnitt minst 20 timmars assistanstid per vecka för de grundläggande behoven över huvudtaget kan få assistans. För det första innebär detta att vissa personer som nu har assistans mister denna, för det andra att det skapas en mycket skarp mellan de som får och de som inte får assistans. Tidsberäkningen kan, hur gärna man än vill, aldrig bli exakt till hundra procent vilket innebär att vissa personer som ligger nära gränsen - beroende på vem som gör beräkningen - kan gå miste om sin assistans. Bättre vore då att man har två tidsgränser, en lägre t.ex. vid 10-12 timmar för rätt till assistans för de grundläggande behoven och en annan, exempelvis liksom nu vid 20 timmar, för rätt att utöver de grundläggande behoven även kunna få assistans för övriga behov.

Föreningen motsätter sig att det grundläggande behov som avses annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade tas bort. Att utredningen föreslår detta, trots att man anser att regeringen först skall göra en utredning om detta, synes egendomligt. Principiellt bör man först utreda, därefter ta ställning till behovet av en förändring. Enligt vår uppfattning är rättspraxis och därmed tillämpningen av detta det "femte" grundläggande behovet snårig och man måste därför gå fram med stor försiktighet innan man

utan mycket starka skäl – och då inte enbart ekonomiska – vidtar ändringar i vad som nu gäller.

Att som utredningen föreslår låta det grundläggande behovet hjälp med att kommunicera med andra endast avse möjligheten att över huvud taget kommunicera med andra än den personlige assistenten innebär en kraftig inskränkning för den enskilde. Vad man tycks mena är att endast det fall när assistenten skall tolka för en utomstående vad brukaren vill eller menar när han inte själv kan göra sig förstådd skall ingå i detta rekvisit. Däremot skulle det inte innefatta det fall att brukaren visserligen kan tala, men inte själv – på grund av utvecklingsstörning e.d. - förstår innebörden eller konsekvensen av vad han säger eller ger uttryck för. Föreningen har för sin del erfarenheter av att sådana fall förekommer och menar att även tid härför bör tas med vid beräkningen av den totala tiden för de grundläggande behoven.

Föreningen motsätter sig i princip utredningens förslag om att ta bort rätten till assistans för vuxna personer som endast har behov av assistans för de grundläggande behoven även om det i praktiken troligtvis berör endast ett mycket begränsat antal personer

När det gäller dubbel assistans är det riktigt som sägs att man i många fall kan undvika behov av sådan vid vistelse i den egna bostaden under förutsättning att det finns tillgång till tekniska hjälpmedel. Däremot finns det ofta behov av dubbelassistans vid vistelse utomhus, vid resor etc.

Föreningen välkomnar förslaget om en förlängning av tiden för assistans vid sjukhusvistelse. Föreningen har i ett par fall haft medlemmar som skulle ha drabbats mycket allvarligt om inte föreningen - utan ekonomisk täckning från Försäkringskassan – trätt i emellan och betalt lön till assistenterna efter den period av fyra veckor som Försäkringskassan hävdar utgör gräns för rätt till assistansersättning.

Föreningen har inget att erinra mot att Försäkringskassan i fortsättningen även skall svara för prövning av ansökningar om tillfällig utökning av assistansen. Det förutsätts då att denna prövning skall kunna ske på ett enkelt sätt utan alltför stort administrativt krångel. Vidare förutsätts även att handläggningstiden för tillfällig utökning begränsas till ett minimum.

För föreningens del är det endast två av 40 medlemmar som har aktiv assistans under hela dygnet, däremot förekommer jour relativt ofta under natten.

Föreningen vill, som framförts även tidigare, understryka vikten av det sägs på s. 480 nämligen att "den personliga assistansen syftar – - att göra det möjligt för människor med funktionsnedsättningar att få och behålla ett arbete (vår understrykning) och att på andra sätt vara fullt delaktiga i samhällslivet". I detta sammanhang bör även pekas på vad som sägs på sid 501 om statens ansvar för arbetsmarknadspolitiken och "de assistansberättigades möjligheter att förvärvsarbeta och därmed få bättre förutsättningar att uppnå jämlika levnadsvillkor med andra människor" Mer om detta längre fram.

När det gäller kommitténs förslag till förändrat ersättningssystem kan föreningen för sin del acceptera att ersättningen delas upp i två delar, en för löne- och lönebikostnader och en för övriga kostnader, vidare att löne- och lönebikostnader delas upp i två delar där ett belopp utgår för timmar som är förlagda på vardagar 06.00 – 22.00 och ett annat högre belopp utgår för övrig tid. Ersättningen för övriga kostnader bör däremot räknas upp på samma sätt som löne- och lönebikostnader under vardagar 06.00 – 22.00. Att så bör ske motiveras av att huvuddelen av övriga kostnader även den till största delen utgörs av personalkostnader, nämligen löner till kanslipersonal, städpersonal m.fl. I varje fall bör en viss del av övriga kostnader – för föreningens del 70 % - beräknas på detta sätt.

Den besparing som kommittén föreslår som en följd av dessa ändrade regler för assistansersättning kommenteras i anslutning till kap. 8 nedan.

Föreningen tillstyrker förslaget (se s. 529) om att Regeringen gör en bedömning av hur lång avräkningsperioden bör vara. Det är av administrativa skäl angeläget att denna period ändras från nuvarande högst sex månader till ett år.

Från föreningens sida tillstyrks förslaget om att tillstånd från länsstyrelsen krävs för att få bedriva assistansverksamhet.

Föreningen kan i princip instämma i vad utredningen framför om kompetenskrav för anordnare av personlig assistans. Särskilt gäller detta behovet av vandelprovning d.v.s. om den person eller de personer som skall

driva verksamheten är lämpliga bl.a. med hänsyn till tidigare brottslig verksamhet.

Även om kommunerna enligt det framlagda betänkandet skall vara skyldiga att bedriva assistansverksamhet och av det skälet inte behöver ha tillstånd härför av Länsstyrelsen anser vi att samma kompetenskrav bör gälla för kommunerna som för enskilda assistansanordnare. Det bör ankomma på länsstyrelserna att genom sin tillsynsverksamhet uppmärksamma att så blir fallet.

Vi vill än en gång peka på vad som framförs i länsstyrelsernas gemensamma rapport ” Riktlinjer – till Hjälp eller Stjälp”.

Vi vill i detta sammanhang särskilt påpeka att det ofta är de brukare, inte sällan sådana med psykiska funktionsnedsättningar, som har de minst engagerade företrädarna och därför har svårt att själva föra sin talan, som väljer kommunen som assistansanordnare. Här bör även noteras att avståndet mellan ledningen och den enskilde brukaren ofta är betydligt längre hos kommunerna än hos de enskilda assistansanordnarna. En annan skillnad mellan kommunerna och de enskilda assistansanordnarna är att de förra ofta hämtar sina vikarier från en gemensam pool för samtliga brukare medan de enskilda anordnarna normalt har särskilda vikarier för varje enskild brukare.

I anledning av som sägs under avsnittet 6.6.3 vill föreningen framhålla att det inte är särskilt tillfredställande om Försäkringskassan får ett alltför stort tolkningsutrymme vid tillämpningen av den nya LSS-lagen. Hur lagen skall tolkas skall, som vi ser det, så långt möjligt kunna utläsas direkt av lagtexten eller i förarbetena till denna. Behövs kompletterande lagstiftning i form av tillämpningsföreskrifter bör dessa så långt det över huvud taget är möjligt utfärdas av Regeringen eller möjligen av Socialstyrelsen. Enligt vår uppfattning väger Försäkringskassan vid sina rättsliga bedömningar i alltför grad också in ekonomiska överväganden.

Avsnitt 7 (Insatser och uppgifter för kommuner och landsting)

Ansvaret för råd och stöd är enligt nuvarande lagstiftning en uppgift för landstingen/regionerna. I praktiken har detta – i varje fall i Skåne län – i många fall blivit en kommunal uppgift enligt avtal mellan Region Skåne och vederbörande kommun. Detta har för den enskilde inte sällan inneburit att

denna uppgift "fallit mellan stolarna" med resultat att man inte fått det stöd som man är berättigad till. På grund härav är det angeläget att den nya lagstiftningen på ett entydigt sätt fastställer var ansvaret skall ligga.

Föreningen tillstyrker att Socialstyrelsens arbete med kvalitetsindikationer fortsätter. Det är viktigt att detta arbete sker förutsättningslöst och utan ekonomiska överväganden.

Som behandlas i avsnitt 7.3, instämmer vi i utredningens förslag om att Regeringen utreder hur personer med funktionsnedsättningar och som bor i gruppboheter skall slippa merkostnader för gemensamhetsutrymmen.

Ledsagarservice bör kvarstå som en särskild LSS-insats och inte ersättas av insatsen personlig service med boendestöd.

Det framstår som angeläget att även personer med psykisk funktionsnedsättning får tillgång till daglig verksamhet.

Föreningen anser därutöver, när det gäller frågan om sysselsättning, att det är ytterst angeläget att personer med såväl fysiska som psykiska funktionsnedsättningar bereds möjlighet till lämplig sådan . Sysselsättningen måste uppfattas som meningsfull och attraktiv för den enskilde och där man tar hänsyn till vars och ens arbetsförmåga. Den skall vidare vara individualiserad, utvecklande och framåtsyftande. Här anser vi att mycket återstår att göra.

Det bör åligga kommunerna att i samarbete med näringslivet att här gå i bräschen och se till den resurs som personer med funktionsnedsättning utgör tas till vara, något som inte enbart gynnar den enskilde utan även samhället i övrigt.

Föreningen vill i detta sammanhang peka på ett exempel, som visar vad som går att göra, nämligen den hunddagisverksamhet som med framgång bedrivs i Helsingborg, där främst ungdomar med funktionsnedsättning med stor entusiasm gör en insats, och som också genererar inkomster. Ett annat exempel är en bilrekonditioneringsanläggning som drivs av personer med funktionsnedsättning som enligt uppgift förekommer i en annan kommun.

Föreningen delar den uppfattning som framförts av kommittén när det gäller vikten av personligt stöd och individuell planering i avsnitt 7.6. Behovet av stöd

och sådan planering är särskilt viktig för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Vi ställer oss dock tveksamma till vad som sägs i näst sista stycket på s. 663 om att LSS-statistiken skall kompletteras med individuppgifter. Frågan är om detta är möjligt med hänsyn till gällande sekretessregler.

Kap. 8 (Genomförande och konsekvenser)

Såvitt gäller konsekvenserna av de framlagda förslagen är det för föreningens del i första hand de som avser den enskilde och enskilda utövare som är av intresse.

För den enskilde är det främst de ekonomiska effekterna av den nedskärning av antalet assistanstimmar som föreslås som kommer att upplevas som negativ. I vilken utsträckning som föreningens medlemmar och medlemmar hos andra utövare som bedrivs som kooperativ eller i bolag som drivs utan vinstintresse skulle drabbas av detta är svårt att bedöma. Risk finns dock att man här "drar alla över en kam" och inte gör tillräckligt noggranna individuella bedömningar.

Också förslaget att ta bort det femte grundläggande behovet och de kostnadsbesparingar som man beräknar uppstå vid differentiering av ersättningen beroende på när på dygnet assistansen utförs innebär även den en försämring för vissa brukare.

För de enskilda assistansanordnarna är det främst den beräknade sänkningen av påslaget för administration som på ett negativt sätt påverkar möjligheterna att bedriva ett arbete med högt ställda kvalitativa krav. Som tidigare anförts måste man här särskilt beakta att administrationskostnaderna till övervägande del utgörs av personalkostnader till kanslipersonal m.fl. Man måste räkna med att dessa sistnämnda lönekostnader måste räknas upp i samma utsträckning som gäller för lönerna till assistenterna på grund av de löneavtal som träffas på arbetsmarknaden.

Beslut i detta ärende har fattats av föreningens styrelse. Föreningens jurist, Göte Celander har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har även kanslichef Carina Falkman samt föreningens konsult i ekonomiska frågor Lars Johansson deltagit.

HELSINGBORG INDEPENDENT LIVING

Anne-Christine Celanders

Ordförande

/

Carina Falkman

Kanslichef